

فرودگاه نیویورک بود، تماسی تلفنی با رئیس جمهور امریکا برقرار کرد. این گفتگوی تلفنی که درباره موضوع هسته ای ایران بود، اولین اقدام دولت یازدهم در دیپلماسی هسته ای به شمار می رفت.

توهین آشکار بعد از گفتگوی تلفنی!

سه روز پس از این گفتگو و در ۹ مهر ۹۲ «باراک اوباما» در سخنرانی خود صریحا ایران را به حمله نظامی تهدید کرد و با تکرار جمله مضحک همیشگی گفت: گزینه حمله نظامی علیه ایران همچنان روی میز است. ۲۴ روز بعد از این گفتگوی تلفنی و در ۲۹ مهر ۹۲ «بوندی شرمین» معاون وزارت خارجه و نفر سوم سیاست خارجی آمریکا در اظهاراتی در کمیته سیاست خارجی سنا به طرز وقیحانه ای گفت: ما می دانیم که فریب و نیرنگ قسمتی از DNA ایرانیان است!!

توافق ژنو

درست دو ماه بعد از گفتگوی تلفنی روحانی با اوباما و در ۳ آذر ۹۲ توافقنامه ای بین ایران و گروه ۱+۵ امضا شد که به توافقنامه ژنو مشهور شد.

عالی امنیت ملی به وزارت امور خارجه، ترکیب هیأت ایرانی مذاکره کننده هسته ای را تغییر داد.

دیپلماسی هسته ای دولت یازدهم از نیویورک و سازمان ملل شروع شد. دیدار محمد جواد ظریف و جان کری و همچنین تماس تلفنی روحانی با اوباما، آغاز روند دیپلماسی هسته ای دولت یازدهم بود. حسن روحانی رئیس جمهور برای شرکت در اجلاس سران کشورهای جهان به سازمان ملل سفر کرد و این سفر آغاز دیپلماسی دولت یازدهم در موضوع هسته ای کشور بود.

قبل از سفر وی به سازمان ملل برخی خبرها حاکی از این بود که ممکن است حسن روحانی و باراک اوباما در حاشیه اجلاس سران برای اولین بار در تاریخ جمهوری اسلامی ایران، دیداری حضوری با یکدیگر داشته باشند! حسن روحانی نیز در گفتگوی خود با شبکه سی ان ان و در پاسخ به این سؤال که آیا ممکن است با اوباما دیدار کند، گفته بود: در عالم سیاست هیچ چیز غیرممکن نیست!

به هر صورت این دیدار صورت نگرفت و در ۵ مهر ۹۲ در حالی که رئیس جمهور برای خروج از آمریکا در

گردآوری و تنظیم: محمد حسن عبدی مطلق

پس از مدت ها ایجاد چالش درباره برنامه هسته ای ایران از سوی غرب، تحریم های ظالمانه و نیز مذاکرات فراوان، بالاخره توافقی میان کشورمان و گروه موسوم به کشورهای ۵+۱ (آمریکا، انگلیس، فرانسه، آلمان، روسیه و چین) در وین حاصل شد. به فرموده رهبر معظم انقلاب اسلامی، باید دید که طرف مقابل در عمل چقدر به این توافق پایبند خواهد بود؟

روند مذاکرات پس از سال ۲۰۱۳ و حرکت به سمت توافق وین

پایان پرونده هسته ای ایران یکی از وعده هایی بود که حسن روحانی در کارزار انتخاباتی ریاست جمهوری سال ۹۲ به مردم داده بود.

او گفته بود که اگر در این انتخابات پیروز شود، برنامه مدونی برای مذاکرات جامع با دولت های عضو بلوک ۵+۱ که می تواند به مختومه شدن پرونده هسته ای ایران بیانجامد، تهیه خواهد کرد.

روحانی با انتقال پرونده هسته ای ایران از شورای

اختلافات فراوان همچنان باقی ماند و این گفتگوها نیز بی نتیجه ماند.

بنابر توافق انجام شده در دور دوم، مذاکرات دور سوم در ۱۸ فروردین ۹۳ آغاز شد. این بار نیز عالی ترین مقام وزارت خارجه یعنی محمد جواد ظریف به اتریش رفت تا شاید عزم جدی خود در حل موضوع را نشان دهد، اما این حضور هم برای طرف غربی فاقد ارزش بود و نتوانست به پیشرفت مذاکرات کمک چندانی کند.

دور چهارم و پنجم مذاکرات نیز انجام و بحث ها به روی متن توافق جدی تر شد. عباس عراقچی عضو ارشد مذاکره کننده تیم هسته ای ایران گفت: بخش عمده ای از اختلافات همچنان باقی است اما آنها را در پراتز گذاشته ایم و به نقاط مشترک تکیه کرده ایم. دور ششم، دور نهایی مذاکرات هسته ای بود اما زیاده خواهی آمریکا و طرف های غربی، رسیدن به هرگونه توافقی را غیر ممکن می کرد. به همین جهت اغلب بحث های وین ۶ پیرامون تمدید زمان توافق ضعیف ژنو بود که در پایان با تمدید ۴ ماهه آن موافقت شد.

■ نقض کامل توافق ژنو

تنها چند روز پس از آغاز مذاکرات وین، افراد و شرکت هایی به لیست تحریم های آمریکا افزوده شده بودند. مسئولان سیاست خارجی ایران کوشش کردند با اتخاذ واکنشی ملایم از سوی مرضیه افخم سخنگوی وزارت امور خارجه از کنار ماجرا عبور کنند اما وزارت خارجه روسیه با صدور بیانیه شدیداللحنی، این اقدام را نقض مستقیم توافق نامه هسته ای ژنو و نقض قوانین بین المللی خواند.

■ ممنوع ورود شدن نماینده ایران در سازمان ملل

آمریکا برای اولین بار در تاریخ انقلاب اسلامی، از ورود نماینده ایران به سازمان ملل جلوگیری کرد.

امور مربوط به اجرایی شدن توافق ژنو بودند، وزارت خزانه داری آمریکا نیز نام شرکت ها و افرادی را به تحریم های خود افزود. «ماری هارف» سخنگوی وزارت خارجه آمریکا گفت: آن ها [مقامات ایرانی] این را می دانستند!

■ مذاکرات ۶ گانه وین

از آنجا که توافق ژنو دوره ۶ ماهه داشته و پس از آن باید دوطرف به توافق نهایی می رسیدند، در ۲۹ بهمن ماه ۹۲ دور اول مذاکرات وین آغاز شد. این مذاکرات با هدف رسیدن به یک توافق جامع و بلند مدت در هتل «پاله کوبورگ» اتریش آغاز به کار کرد و پس از ۳ روز گفتگوی فشرده، این مذاکرات با وجود اختلافات بسیار به پایان رسید.

۲۶ اسفندماه ۹۲، محمد جواد ظریف به همراه تیم سیاست خارجی دولت برای انجام دور دوم این مذاکرات در مقر اروپایی سازمان ملل به اتریش سفر کرد اما

این توافقنامه مدتی موقت و شش ماهه داشت و بعد از امضا شدن از سوی وزیر امور خارجه و به خاطر نقص های حقوقی فراوان در متن توافقنامه مورد انتقاد شدید کارشناسان قرار گرفت.

■ اظهارات تهدید آمیز مقامات آمریکا

در ۱۵ آذر ۹۲ «دانکن هانتز» عضو کمیته نیروهای مسلح کنگره گفت: فکر می کنم اگر ما مجبور باشیم ایران را بزنیم نباید با نیروی زمینی عمل کنیم بلکه باید این کار را با استفاده از بمب های اتمی تاکتیکی انجام دهیم تا آنها را برای یک یا سه دهه به عقب برانیم! در ۱۶ آذر نیز اوباما دوباره از گزینه حمله نظامی استفاده کرد: اگر ایران به توافقنامه هسته ای پایبند نماند تحریم ها را افزایش می دهیم و آمادگی برای گزینه نظامی هم وجود دارد!

سه روز بعد در ۱۹ آذر نیز جان کری وزیر امور خارجه آمریکا گفت: اگر ایران هر بخشی از این توافقنامه را نقض کند، همه پیشرفت ها متوقف می شود و آمریکا می تواند به صورت نظامی پاسخ دهد!

■ تحریم پس از توافق!

در تاریخ ۸ آذر ۹۲ یعنی کم تر از یک هفته بعد از امضای توافق ژنو، اتحادیه اروپا نام شرکت مدیریت ساخت نیروگاه های هسته ای ایران و ۱۶ شرکت کشتی رانی را به فهرست شرکت های ایرانی تحت تحریم این اتحادیه افزود!

عباس عراقچی معاون وزیر امور خارجه در این باره گفت: اولاً توافق نامه هنوز اجرایی نشده است و ثانیاً چنین اقدامی در چارچوب اجرای تحریم های گذشته ارزیابی می شود و به معنای وضع تحریم جدید نیست. چند روز بعد در تاریخ ۲۱ آذر ۹۲ و در حالی که تیم کارشناسان ایرانی و تیم غربی در وین مشغول بررسی

پاریس با لوران فابیوس وزیر امور خارجه فرانسه دیدار کرد.

پیاده روی ظریف و کری در کنار رودخانه ژنو در این گفتگوها تبدیل به یکی از جنجال برانگیزترین اخبار مذاکرات شد. سفر ظریف به فرانسه نیز به دلیل ماجرای مجله شارلی ابدو که با یک کاریکاتور به پیامبر اسلام (ص) توهین کرده بود، اعتراض‌هایی در داخل ایران همراه داشت.

مذاکرات ۱ تا ۴ اسفند ۹۳ در ژنو سوئیس نیز با حضور علی اکبر صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی ایران و ارنست مونیز وزیر انرژی آمریکا حاکی از پیچیدگی‌ها در امور فنی داشت. جان کری، وزیر امور خارجه آمریکا همچنان تنها وزیر امور خارجه حاضر در این مذاکرات بود.

موضوع تعداد سانتریفیوژهای ایران، میزان ذخایر اورانیوم، تحقیق و توسعه و وضعیت راکتور آب سنگین اراک از موضوعات اصلی اختلافی مطرح اعلام شد. عباس عراقچی عضو ارشد تیم مذاکره کننده ایران، روز ۵ اسفند ۹۳ در وین با یوکیو آمانو مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی درباره موارد اختلافی فنی، دیدار و گفتگو کرد.

دور تازه مذاکرات ایران و ۵+۱ در مونترسو سوئیس از ۱۱ تا ۱۴ اسفند ۹۳ در حالی برگزار شد که همزمان با سخنرانی بنیامین نتانیاهو در کنگره آمریکا علیه مذاکرات هسته‌ای بود. این سخنرانی با واکنش رئیس‌جمهور، وزیر امور خارجه و نمایندگان دموکرات آمریکا روبرو شد. در حالی که علی اکبر صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی ایران در پایان این مذاکرات از رفع بن‌بست‌های فنی خبر داد، ۴۷ سناتور جمهوریخواه آمریکا در نامه‌ای به مقامات ایران هشدار دادند که هرگونه توافق هسته‌ای میان آمریکا و ایران تنها تا پایان دوره ریاست جمهوری باراک اوباما دوام خواهد داشت!

محمد جواد ظریف وزیر امور خارجه ایران، نامه ۴۷

فدریکو موگرینی ایتالیایی نیز در ۱۰ آبان ۹۳ به عنوان مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا که در مذاکرات حضور می‌یابد، انتخاب شد.

دور جدید مذاکرات هسته‌ای در ۲۷ آبان ۹۳ در حالی آغاز شد که در این دور از مذاکرات، شایعاتی از پیشنهاد جدید آمریکا و بازگشت ظریف به تهران مطرح بود، اما رئیس دستگاه دیپلماسی اعلام کرد که هیچ پیشنهاد جدید و قابل توجهی که بخواهیم با خود به تهران ببریم، مطرح نشد.

حضرت آیت الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار اعضای مجمع عالی بسیج (۶ آذر ۹۳) فرمودند: «به همان دلیلی که با اصل مذاکرات مخالف نبودیم با تمديد مذاکرات هم مخالف نیستیم، البته هر قرار عادلانه و عاقلانه را قبول می‌کنیم اما می‌دانیم که این دولت آمریکا است که نیازمند توافق است.»

محمد جواد ظریف رئیس تیم مذاکره کننده هسته‌ای کشورمان در سفری اروپایی از ۲۴ تا ۲۷ دی ماه ۹۳، در شهر ژنو با جان کری وزیر امور خارجه آمریکا و در

حمید ابوطالبی که از طرف رئیس‌جمهور، به عنوان نماینده جدید ایران در سازمان ملل انتخاب شده بود به بهانه حضور در تسخیر لانه جاسوسی آمریکا در سال ۵۸، از ورود به مقر سازمان ملل منع شد.

دولت آمریکا در روز جمعه ۲۲ فروردین ۱۳۹۳ به صورت رسمی اعلام کرد که کنگره این کشور ورود آقای ابوطالبی به خاک آمریکا را ممنوع کرده است!

موج جدید تحریم‌ها

در ۷ شهریور ۹۳ «دیوید کوهن» معاون وزیر خزانه داری آمریکا از تحریم‌های جدید این کشور علیه ایران پرده برداری کرد و گفت: تصمیم واشنگتن علیه بیش از ۲۵ شرکت و فرد که مظنون به همکاری در جهت توسعه برنامه هسته‌ای و کمک به دور زدن تحریم‌ها از سوی ایران هستند، نشان دهنده تداوم عزم ما جهت اقدام علیه هر فردی و در هر جایی که تحریم‌ها را نقض می‌کند، است.

مذاکرات نیویورک

همزمان با آغاز به کار اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد، تیم وزارت امور خارجه کشورمان به ریاست محمد جواد ظریف در هفتمین دور مذاکرات و دور اول مذاکرات هسته‌ای در دوره تمديد هفت ماهه، از روز ۲۵ شهریور تا ۵ مهر ماه ۹۳ مشغول بحث و گفتگو با طرف‌های غربی شدند تا شاید بتوانند به یک قرارداد جامع در زمینه هسته‌ای دست پیدا کنند.

دورهای بعدی مذاکرات

مذاکرات هشتمین دور از ۲۲ تا ۲۴ مهر ۹۳ در وین بیشتر به گفتگوهای فشرده ایران و آمریکا تبدیل شد. در این دور از مذاکرات نیز از بین وزرای خارجه ۵+۱ تنها جان کری در وین حاضر شد و مذاکرات سه جانبه با حضور کری و اشتون برگزار شد. این گفتگوها در حالی که به نتیجه ویژه‌ای نرسید، در هفته‌های بعد در سطح کارشناسی ادامه یافت.

سناتور آمریکایی را فاقد ارزش حقوقی دانست و آن را یک ترفند تبلیغاتی خواند.

آخرین دور مذاکرات ایران و کشورهای ۵+۱ در سال ۹۳ از ۲۴ تا ۲۹ اسفند ماه در لوزان سوئیس با حضور همه وزرای امور خارجه برگزار شد. مذاکرات ظریف - کری و صالحی - مونیخ در لوزان ساعت‌ها و در بعضی از شب‌ها تا نزدیک صبح ادامه داشت. از سوی دیگر، عربستان سعودی در اولین روز این مذاکرات به یمن حمله کرد. اولین دور مذاکرات هسته‌ای در سال جدید از ۵ تا ۱۳ فروردین ۹۴ در وین اتریش و در روزهای پایانی ضرب‌الاجل تعیین شده ۷ ماهه توافق برگزار شد. در پایان این مذاکرات، محمد جواد ظریف و فدریکا موگرینی، بیانیه مشترکی را قرائت کردند که مبنای نگارش متن برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) شد. این بیانیه هیچ الزام حقوقی نداشت.

حسن روحانی رئیس‌جمهور در ۱۳ فروردین ۹۴ پس از صدور بیانیه تفاهم هسته‌ای در صفحه توییتر خود نوشت: «اکنون پای تلفن هستیم و از محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه، صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی و همه مذاکره‌کنندگانمان به خاطر تلاش‌های خستگی‌ناپذیرشان تشکر کردم».

آخرین دور مذاکرات هسته‌ای از ۶ تا ۲۴ تیر ماه ۹۴ پس از ۲۸ روز گفتگوهای فشرده کارشناسان، معاونان و وزرای امور خارجه ایران و کشورهای ۵+۱ پایان یافت. در پایان این دور از مذاکرات سند «برنامه جامع اقدام مشترک» در ۱۵۹ صفحه منتشر شد.

ظریف و موگرینی در بیانیه مشترک پایانی تأکید کردند: «این پایان مذاکرات ما است، اما پایان کار مشترک ما نیست. آنچه ما امروز اعلام می‌کنیم تنها یک توافق نیست، بلکه یک توافق خوب است؛ توافقی خوب برای همه طرف‌ها و برای کل جامعه بین‌الملل.» بدین ترتیب در ۲۹ تیر ماه ۹۴، شورای امنیت سازمان ملل متحد با تصویب قطعنامه ۲۲۳۱ هر شش قطعنامه قبلی علیه ایران را از روز اجرای برجام لغو کرد.

کلیات طرح اقدام متناسب و متقابل دولت ایران در اجرای «برجام» (برنامه جامع اقدام مشترک) با ۱۳۹ رأی موافق، ۱۰۰ رأی مخالف و ۱۲ رأی ممتنع در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید.

جزئیات «برجام» نیز روز سه شنبه ۲۱ مهر ۹۴ در حالی که علی لاریجانی رئیس مجلس اجازه طرح پیشنهادات مخالفان را نمی‌داد، در عرض ۲۰ دقیقه به تصویب رسید. این بار فقط ۵۹ نماینده رأی مخالف دادند و طرح با ۱۶۱ رأی موافق به تصویب رسید که نشان دهنده تغییر نظر برخی نمایندگان در فاصله ۲ روز بود.

اتحادیه اروپا در ۲۶ مهر ماه ۹۴ با صدور بیانیه‌ای اعلام کرد: همه تحریم‌های اقتصادی و مالی مرتبط با برنامه هسته‌ای ایران را از روز اجرای برجام لغو می‌شود. در همین تاریخ بیانیه مشترک ظریف و موگرینی به منظور تصویب برجام نیز منتشر شد.

پایان فرآیند قانونی بررسی برجام با اعلام نظر رهبر انقلاب درباره مصوبه شورای عالی امنیت ملی

تایید مشروط

متن کامل نامه رهبر انقلاب اسلامی
به رئیس‌جمهور درباره الزامات اجرای برجام

KHAMENEI.IR

برای توسعه میان‌مدت صنعت انرژی اتمی که شامل روش پیشرفت در مقاطع مختلف از هم‌اکنون تا پانزده سال و منتهی به ۱۹۰ هزار سواست، تهیه و با دقت در شورای عالی امنیت ملی بررسی شود. این طرح باید هرگونه نگرانی ناشی از برخی مطالب در ضمیمه برجام را برطرف کند.

سابقاً سازمان انرژی اتمی، تحقیق و توسعه در ابعاد مختلف را در مقام اجرا به‌گونه‌ای سامان‌دهی کند که در پایان دوره هشت ساله هیچ کمبود فناوری برای ایجاد غنی‌سازی مورد قبول در برجام وجود نداشته باشد. ثامناً: توجه شود که در موارد ابهام سند برجام، تفسیر طرف مقابل مورد قبول نیست و مرجع، متن مذاکرات است.

تاسعاً: وجود پیچیدگی‌ها و ابهام‌ها در متن برجام و نیز گمان نقض عهد و تخلفات و فریب‌کاری در طرف مقابل بویژه آمریکا، ایجاب می‌کند که یک هیأت قوی و آگاه و هوشمند، برای رصد پیشرفت کارها و انجام تعهدات طرف مقابل و تحقق آنچه در بالا بدان تصریح شده است، تشکیل شود. ترکیب و وظایف این هیأت باید در شورای عالی امنیت ملی تعیین و تصویب شود.

رفع تحریم‌ها

در پی انتشار گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، شورای حکام آژانس در ۲۴ آذر ۹۴ پرونده موضوعات حال و گذشته برنامه هسته‌ای ایران (پی. ام. دی) را مختومه اعلام کرد.

۲۷ دی ۹۴ روز آغاز اجرای برجام بود. در این روز در پی انتشار گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که اجرای تعهد ایران را تضمین کرد، کلیه تحریم‌های هسته‌ای علیه ایران ملغی اعلام شد.

حضرت آیت الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در ۲۹ مهر ۹۴، الزامات ۹ گانه اجرای برجام را به رئیس‌جمهور ابلاغ فرمودند که در آن آمده است: اولاً: از آنجا که پذیرش مذاکرات از سوی ایران اساساً با هدف لغو تحریم‌های ظالمانه اقتصادی و مالی صورت گرفته است و اجرائی شدن آن در برجام به بعد از اقدام‌های ایران موکول شده، لازم است تضمین‌های قوی و کافی برای جلوگیری از تخلف طرف‌های مقابل تدارک شود که از جمله آن اعلام کتبی رئیس‌جمهور آمریکا و اتحادیه اروپا مبنی بر لغو تحریم‌ها است. در اعلام اتحادیه اروپا و رئیس‌جمهور آمریکا، باید تصریح شود که این تحریم‌ها به کلی برداشته شده است. هرگونه اظهار مبنی بر این که ساختار تحریم‌ها باقی خواهد ماند، به‌منزله نقض برجام است.

ثانیاً: در سراسر دوره هشت‌ساله، وضع هرگونه تحریم در هر سطح و به هر بهانه‌ای (از جمله بهانه‌های تکراری و خودساخته تروریسم و حقوق بشر) از سوی هر یک از کشورهای طرف مذاکرات، نقض برجام محسوب خواهد شد و دولت موظف است طبق بند ۳ مصوبه مجلس، اقدام‌های لازم را انجام دهد و فعالیت‌های برجام را متوقف کند.

ثالثاً: اقدامات مربوط به آنچه در دو بند بعدی آمده است، تنها هنگامی آغاز خواهد شد که آژانس، پایان پرونده موضوعات حال و گذشته (PMD) را اعلام کند. رابعاً: اقدام در مورد نوسازی کارخانه اراک با حفظ هویت سنگین آن، تنها در صورتی آغاز خواهد شد که قرارداد قطعی و مطمئن درباره طرح جایگزین و تضمین کافی برای اجرای آن منعقد شده باشد.

خامساً: معامله اورانیوم غنی‌شده موجود در برابر کیک زرد با دولت خارجی در صورتی آغاز خواهد شد که قرارداد مطمئن در این باره همراه با تضمین کافی منعقد شده باشد. معامله و تبادل مزبور، باید به تدریج و در دفعات متعدد باشد.

سادساً: مطابق مصوبه مجلس، طرح و تمهیدات لازم

تحریم‌ها به کلی برداشته شود

لازم است تضمین‌های قوی و کافی برای جلوگیری از تخلف طرف‌های مقابل، تدارک شود، که از جمله‌ی آن اعلام کتبی رئیس‌جمهور آمریکا و اتحادیه‌ی اروپا مبنی بر لغو تحریم‌ها است.

سید علی خامنه‌ای
۱۳۹۲/۷/۲۹

روزنامه الکترونیکی خبرگزاری صدا و سیما

مراقب باشید

محصول مذاکرات که در قالب برجام شکل گرفته است دچار نقاط ابهام و ضعف‌های ساختاری و موارد متعددی است که در صورت فقدان مراقبت دقیق و لحظه به لحظه، می‌تواند به خسارت‌های بزرگی برای حال و آینده‌ی کشور منتهی شود.

سید علی خامنه‌ای
۱۳۹۲/۷/۲۹

